

Saaremaa Gümnaasium

VAHETUSAASTAGA SEOTUD HIRMUD YFU NÄITEL

Uurimistöo

Autor Maria Õunap G2.n

Juhendaja MA Piret Tänav

Kuressaare 2024

ANNOTATSIOON

Saaremaa Gümnaasium

Töö pealkiri: Vahetusaastaga seotud hirmud YFU näitel					
Aasta: 2024	Arvulised andmed				
	põhitekst	tabelid	joonised	allikad	lisad
	28 lk	0	14	13	0
Referaat:					
<p>Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, mis hirmud seostuvad Saaremaa Gümnaasiumi õpilastel vahetusaastaga ning, mis hirmud olid YFU vahetusõpilastel enne vahetusaastat, vahetusaasta vältel ning pärast vahetusaastat.</p>					
<p>Lähtudes eesmärgist, koostas autor kaks ankeet küsitlust, mille ta saatis Saaremaa Gümnaasiumi G1 ja G2 lendudele ning YFU eelnevatele vahetusõpilastele. Saaremaa Gümnaasiumi õpilastelt uuriti, mis takistab neid vahetusaasta teekonda ette võtmast ja, mis neid julgustaks. Samuti uuriti eelnevatele YFU vahetusõpilastelt, mis hirmud neid valdasid ja, kas hirmud osutusid tõeks. Vastuseid Saaremaa Gümnaasiumi küsimustikule saadi 84 ja YFU omale 27.</p>					
<p>Esimeseks hüpoteesiks oli põhjused, miks õpilased vahetusaasta teekonda ette ei võta võibolla seotud suurte summadega, üksinda välisriigis elamisega, kaugus oma kodusest perest ning sõpradest ja aasta vahele jätmisega. Teiseks hüpoteestiks määras autor selle, et vahetusaastal käinutel osutusid mõned hirmud tõeks.</p>					
<p>Autor jõudis töö lõpuks järeldusele, et õpilastel on palju hirme seoses vahetusaasta. Samuti YFU vahetusõpilastel oli erinevaid hirme enne, vältel ja pärast vahetusaastat ning need muutusid või leevenesid.</p>					
Võtmesõnad: vahetusaasta, YFU, vahetusõpilane, Saaremaa Gümnaasium, hirmud					
Töö autor: Maria Õunap			allkiri:		
Kaitsmisele lubatud:					
Juhendaja: Piret Tänav			allkiri:		

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
SISSEJUHATUS	4
KIRJANDUSE ÜLEVAADE	6
1. REFERATIIVNE OSA.....	7
1.1. Vahetusaasta.....	7
1.2. Youth for Understanding.....	7
1.3. Mida vahetusaasta õpilasele annab?.....	8
1.4. Vahetusaastaga seotud hirmud	9
2. SAAREMAA GÜMNAASIUMIS LÄBI VIIDUD KÜSITLUS	11
2.1. Koostamine ja läbiviimine	11
2.2. Tulemused	11
3. YFU VAHETUSÕPILASTE SEAS LÄBI VIIDUD KÜSITLUS	17
3.1. Koostamine ja läbiviimine	17
3.2. Tulemused	17
KOKKUVÕTE	24
SUMMARY	26
KASUTATUD KIRJANDUS.....	28

SISSEJUHATUS

Vahetusaasta on tänapäeval aina rohkem populaarsemaks muutunud. See annab noortele inimestel võimaluse elada, kas semestri või terve õppeaasta vahetusriigis ning avardada oma silmaringi. Kuigi vahetusaasta populaarsus tõuseb, siis on endiselt palju õpilasi, kes seda ühel või teisel põhjusel teha ei soovi.

Kuna autor on ise kogu protsessi läbinud ja vahetusaastal käinud, huvitas teda, miks õpilased seda teekonda ette võtta ei soovi. Seetõttu on töö eesmärgiks teada saada, kui palju Saaremaa Gümnaasiumi õpilased vahetusaasta võimalusest üldse teavad ning millised hirmud ja takistused neil vahetusaastaga seostuvad. Samuti uuritakse, mis hirmud olid YFU vahetusõpilastel enne vahetusaastat, vahetusaasta vältel ja pärast vahetusaasta ning kas ja kuidas hirmud osutusid tõeks. Autor ise koges hirme enne vahetusaastat, kuid vahetusaastal olles need hajusid ning tekkisid uued hirmud. Autor koges koduigatsust, ebakindlust vahetusperega läbisaamise ja sõprade leidmise osas ning samuti hirmu Eestisse naasmise ees. Enamikust hirmudest ja raskustest olid autorile enne vahetusaastat teada.

Uurimistöö teema on aktuaalne ja aitab nii YFU-l, koolil kui ka õpilaste lähikondsetel näha, kuidas muuta vahetusaasta rohkem kättesaadavaks, kergemini kohanetavaks ning vähendada õpilaste hirme.

Enne uurimistööga alustamist püstitas autor kaks hüpoteesi. Esiteks põhjused, miks õpilased vahetusaasta teekonda ette ei võta, võivad olla seotud suurte summadega, üksinda välisriigis elamisega, kaugusega oma kodusest perest ning sõpradest ja kooliaasta vahele jätmisega. Teiseks hüpoteestiks püstitas autor selle, et vahetusaastal käinutel osutusid mõned hirmud tõeks.

Uurimistöö uurimismeetodiks olid kahe ankeetküsitluse koostamine ja läbiviimine, kus üks saadeti Saaremaa Gümnaasiumi G1 ja G2 lendudele ning teine YFU eelnevatele vahetusõpilastele. Selline uurimismeetod sai valitud, kuna see on kõige efektiivsem saada nii suurest valimist vastuseid ja neid analüüsida. Andmeid koguti 2023. aastal 13. detsembrist kuni 20. detsembrini. Saaremaa

Gümnaasiumis läbi viidud küsitlusest võttis osa 83 vastanut ja YFU- s läbi viidu küsitlusest võttis osa 27 vastanut.

Töö koosneb kolmest peatükist, millest esimene toob üleüldiselt välja uurimistööga seotud mõisted ja teine peatükk koosneb Saaremaa Gümnaasiumis läbiviidud küsitluse analüüsist ning kolmas YFU-s läbiviidud küsitluse analüüsist. Eelnevalt on vahetusaastaga seotud uurimist tehtud Saaremaal 4 korda, viimati aastal 2022 ning YFU vahetusõpilased on uurinud sarnast teemat 28 korda.

KIRJANDUSE ÜLEVAADE

Kirjutades referatiivset osa, toetus autor nii asjakohaste organisatsioonide veeblehtedele kui ka kättesaadavatele uuringutele. Kõige rohkem kasutati YFU EESTI veebilehte, kust leiti erinevat infot nii vahetusaasta kui ka üldiselt YFU kui organisatsiooni kohta. Seal leidis palju kasulikku infot vahetusaasta võimalustest ja kandideerimisprotsessi kohta lähemalt. Väheha infoga ja mitte väga kasulikuks allikaks osutus MyEducation'i lehekülg. Uurides, mida vahetusaasta õpilasele annab, toetus autor kahele uuringule. Üks oli The Intermundo Compendium'i poolt kirjutatud uuring ning teine Euroopa Komisjoni poolt koostatud. Mõlemas uuringus leidis olulist taustainfot ning see andis hea tausta teemaga lähemaks tegelemiseks. Samuti tugines autor Kaisa Lepajõe blogi postitusele, kus sai infot tema kogemuse kohta Argentiinast. Autor kasutas lisaks veel aastal 2006/2007 välja tulnud YFU ajakirja, kus olid mitmeid kogemuslugusid. Näiteid kogemuslugudest leidis samuti Teeviida leheküljel. Vahetusaasta plusside ja miinuste kohta sai lugeda YFU veebilehelt ja veebilehelt nimega College Study Abroad. Üldiselt olid kõik materjalid autori jaoks kasulikud ja hästi kättesaadavad. Autori arvates oli kõige raskem leida infot vahetusaasta hirmude kohta, kuid see võib olla tingitud sellest, et eriti vastavate organisatsioonide veebilehed ei taha väga negatiivset poolt vahetusaastast avaldada.

1. REFERATIIVNE OSA

1.1. Vahetusaasta

Välismaal elamine on olnud pikalt aktuaalne teema ning noorte hulgas väga hinnatud kogemus. Tänapäeval on õpilastele avatud võimalus minna vahetusaastale. Vahetusaasta ei tähenda ilmtingimata, et vahetusaastale minev õpilane peab leidma teise õpilase, kes tema riiki tuleb. Vahetusaasta on aasta, mille vahetusõpilane veedab teises riigis, elades seal võõra pere juures ja käies kohalikus koolis. Õpilasvahetused said populaarseks pärast teist maailmasõda, et aidata õpilastel olla sallivam kultuuriliste erinevuste suhtes ja õppida uusi keeli. Vahetusaasta pikkus võib varieeruda ühest semestrist kuni terve õppeaastani. (Student exchange program, n.d.) Vahetusaastale minev õpilane ei ole pelgalt turist, vaid talle avaneb võimalus oma vahetusriiki sisse sulanduda ja elada sealsete kommete järgi (What is a high school exchange?, n.d.). Õpilast, kes on vahetusaastal, nimetatakse vahetusõpilaseks. Tavaliselt elatakse vahetuspere juures ja vahetusõpilast koheldakse kui pereliiget. Vahetusõpilasel avaneb võimalus valida endale sobiv riik, kuhu vahetusaastale minna. Tavaliselt saab vahetusõpilane enne vahetusaastat kodukooli nimekirja jääda ja tagasi tulles pooleli olevast klassist jätkata. Olenevalt programmist saab vahetuspere endale sobiva vahetusõpilase ise programmi lehelt valida. Maailmas on väga palju erinevaid programme, nt üks populaarsematest on Youth for Understanding, lühemalt YFU. (Student exchange program, n.d.)

1.2. Youth for Understanding

Youth for understanding ehk YFU on mittetulunduslik rahvusvaheline õpilasvahetuse programm, mis loodi pärast teist maailmasõda. Ameerika minister John Eberly pani aluse õpilasvahetuse programmile. Idee tekkis, kui ta nägi, kuidas teine maailmasõda Saksamaa noori mõjutas. Esialgne idee oli õpilasvahetus Saksamaa ja Ameerika vahel ning põhjus oli eelkõige selles, et Saksamaa noored oma uute teadmistega aitaksid uut demokraatlikku riiki üles ehitada. John Eberly oma ideed küll ise täide ei viinud, aga Dr. Rachel Andersen viis tema idee täide aastal 1951, asutades organisatsiooni Youth for Understanding. Üle maailma asub YFU-t umbes kuuekümnes riigis.

(Organisatsioonist, n.d.) Eestisse laienes YFU 1992. aastal, kui esimene vahetusõpilane Eestist läks Taani. Eestisse saabus esimene vahetusõpilane Ungarist aastal 1995. (Avasta maailma, 2007/2008) Eestis on YFU tegutsenud 31 aastat. Nende aastate jooksul on Eestist vahetusaastale läinud umbes 1800 õpilast ja Eestisse tulnud umbes 700 õpilast (Organisatsioonist, n.d.). Statistika näitab, et Eesti muutub iga aastaga vahetusõpilaste seas aina populaarsemaks sihtkohaks, iga aastaga on Eestisse tulevate õpilaste arv kasvanud (Tuulik, 2018). YFU pakub õpilasvahetuse programmi 14-18- aastastele ning annab võimaluse ka peredele võtta vahetusõpilane oma koju. Organisatsiooni eesmärk on muuta ühiskond tolerantsemaks ja sallivamaks erinevate kultuuride suhtes. Vahetusaastalt naasnud õpilastele pakub YFU vabatahtliku tööd. Vabatahtlikud läbivad koolitused ja neile avaneb palju võimalusi olla aktiivne ühiskonna liige ning aidata YFU-l edasi tegutseda. Üle 2/3 YFU Eesti liikmetest on noored vabatahtlikud ning kokku on liikmeid 568. (Organisatsioonist, n.d.)

1.3. Mida vahetusaasta õpilasele annab?

Uuringud on tõestanud, et vahetusaastal käinud noored on rohkem avatud erinevate kultuuride suhtes. Viimase kahe aastakümne jooksul viidi läbi uuringuid, kuidas vahetusaasta õpilasi mõjutab. The Intermundo Compendium koostas uurimistöö ja tõi välja järgmised mõjud kultuuride vahelisele suhtumisele ja õpilastele: vahetusõpilaste hulgas vähenes hirm erinevate kultuuriliste erinevuste ees. Võrreldes vahetusaastal käinud ja mitte käinud õpilasi tuli välja, et vahetusaastal käinud õpilased suhtusid paremini välismaalastesse, samuti oli neil vähem eelarvamusi. Vahetusaasta aitas samuti vähendada välisriikide ja nende inimeste kohta käivaid stereotüüpe. Vahetusaastal käinud õpilasi muutis vahetusaasta palju iseseisvamaks, neil suurenes vastutustunne ja nad muutusid enesekindlamaks. Õpilased valdasid pärast vahetusaastat vahetusriigi keelt. Samuti suudavad vahetusaastal käinud õpilased paremini aktsepteerida teiste inimeste erinevusi ja vaatenurki. (Brunner, 2016) Autor ise vahetusaastalt naastes tundis, et vahetusaasta muutis teda palju iseseisvamaks, kasvatas enesekindlust ja julgust, vähendas eelarvamusi teiste inimeste suhtes ning hakkas vahetusriigi keelt paremini valdama. Erasmus, mis Euroopa Liidu vahetusõpilase programmi, viis läbi uuringu, milles osales 80 000 õpilast ja ettevõtet, tõi ka välja mitmesuguseid mõjusid. Näiteks oli vahetusaastal käinud õpilastel suurem võimalus tööd saada. Välismaal õppinud õpilastel on poole väiksem tõenäosus pikaajaliselt töötuks jääda kui nendel õpilastel, kes

ei ole välismaal õppinud. Viis aastat pärast lõpetamist oli välismaal õppinud õpilaste töötuse määr 23% madalam. 92% tööandjatest väärtustavad töötajaid otsides just neid isikuomadusi, mida vahetusõpilaste programm annab, st tolerantsus, probleemide lahendamise oskus, uudishimu, enda tugevuste tundmine, kiirete otsuste langetamine ja enesekindlus. Testid näitavad, et nende isikuomaduste väärtustamine oli vahetusaastalt naasnud õpilastel keskmiselt 42% suurem kui õpilastel, kes ei käinud välismaal (European Commission, 2014). Kunagine vahetusõpilane Kaisa Lepajõe on välja toonud vahetusaasta mõjusid endale. Vahetusaastal pidi ta ise toime tulema mitmesuguste probleemide ja keeruliste olukordadega, pärast seda tundusid uued väljakutsed ja projektid kergemad ning tal oli rohkem julgust pealehakkamiseks. Motivatsiooni kirjad ja CV paistsid palju rohkem inimestele silma. Samuti andis vahetusaasta talle uut motivatsiooni hakata varakult oma tulevikule mõtlema. (Kaisa Lepjõe, n.d.) Kunagine vahetusõpilane Saksamaal on öelnud, et vahetusaasta muutis teda avatumaks, äratas huvi teistes inimeste ja nende kultuuride erinevuste vastu, huvi muuta tuleviku ikka paremaks ja mõista, kui tähtis on kommunikatsioon. Ta hakkas rohkem uskuma endasse ja mõistis, et võimatuid unistusi ei ole olemas. Samuti andis vahetusaasta võimaluse tutvuda väga palju erinevate inimestega. Kokkuvõttes oli vahetusaasta tema jaoks unustamatu kogemus. (Lageda, 2006/2007) Autorile endale oli vahetusaasta ainulaadne kogemus ja ta leidis palju uusi tutvusi üle maailma ning soovib seda kõigile. Vahetusaasta kogemus on tohutult hea igale noorele, see muudab suhtumist teistesse ja aitab õppida ennast paremini tundma ning avab rohkem uusi tulevikus.

1.4. Vahetusaastaga seotud hirmud

Vahetusaasta on unustamatu kogemus, kuid sellega kaasnevad ka hirmud. Olemas on palju asju, mis takistavad inimesi seda teekonda ette võtmast. Kindlasti üks põhjustest on vahetusaasta maksumus. Programme on erinevaid, olemas on nii tasuta kui ka tasulisi ning see võib olla kohati väga kulukas. Kuid seda saab lahendada erinevalt, tavaliselt otsitakse toetajaid ning samuti mõni programm pakub stipendiume. Vahetusriigi uus keel võib samuti hirmu tekitada. Tähtis on keelt õppida enne minekut, et tunda ennast võõral maal kindlamalt. Vahetusriigis olles on oluline olla püüdlik keeleõppija. Vahetusriigis on suur tõenäosus kogeda kultuurišokki ja see avaldub igal inimesel erinevalt, aga kahjuks käib asjaga kaasas. Õnneks on õpilasvahetuse programmidel hea tugisüsteem ning igale õpilasele määratakse tugiisik. Temale saab õpilane alati kurta kõike ja sama

on ka kultuurišokiga, kui see tekib, siis on tähtis rääkida sellest. Samuti käib asjaga kaasa ka koduigatsus ja see on täiesti normaalne. Koduigatsusega on oluline ennast tegusana hoida ja oma vahetusperega või tugiisikuga rääkida. Tänapäeval on olemas ka väga palju erinevaid vahendeid kodustega suhtlemiseks. Hirm võib tekkida ka tagasi kodumaale tulles. Kui vahetusaasta oli väga hea ja inimene arenes tohutult, siis võib olla väga raske endise koduse eluga kohaneda. Kuid see läheb ajaga mööda ja samuti on võimalik minna vabatahtlikuks vahetusõpilase programmi ja oma kogemusest rääkida teistele. (CIEE, n.d.) Üks suuremaid takistusi, miks õpilased ei taha minna vahetusaastale, on klassi kordamine. Võimalik on mitte klassi korrata, aga see on raskes ja siis ei jää õpilasel aega oma vahetusaastat nautida. Klassi kordamist võib tegelikult vaadata ka positiivsest vaatevinklist. See annab rohkem aega mõistmiseks, mida inimene tulevikus teha tahab. (YFU EESTI, n.d.) Kunagine vahetusõpilane Helen on öelnud, et tema suurim hirm oli üksi lennujaamas hakkama saamine, kuid ärevus uue ja huvitava ees oli nii suur, et see teda ei takistanud (Teeviit, 2022). Vahetusõpilane Kaisa, kes käis Argentiinas, on enne vahetusaastat öelnud, et tema kartis kõige rohkem, et ta ei klapi oma perega, taskurahast ei piisa, tekib koduigatsus ja tal on igav (Lepajõe, 2013). Autor ise koges hirmu enne vahetusaastat üksi lendamise, koduigatsuse ja perega läbisaamise ees. Vahetusaastal olles kõik hirmud hajusid ja autor ei tundnud kordagi koduigatsust ning samuti sai vahetusperega suurepäraselt läbi. Hirm, mis autoril täitus ja mida ta kartis, oli Eesti eluga kohanemine. Eestisse naastes võttis mõned kuud aega, et Eesti eluga uuesti harjuda. Kuna inimesed on erinevad, on ka hirmud erinevad ja kuidas inimesed oma hirmudega toime tulevad, see määrabki, kes võtab kätte ning läheb vahetusaastale ja kes ei lähe. Kogu see kogemus on seda kõike väärt.

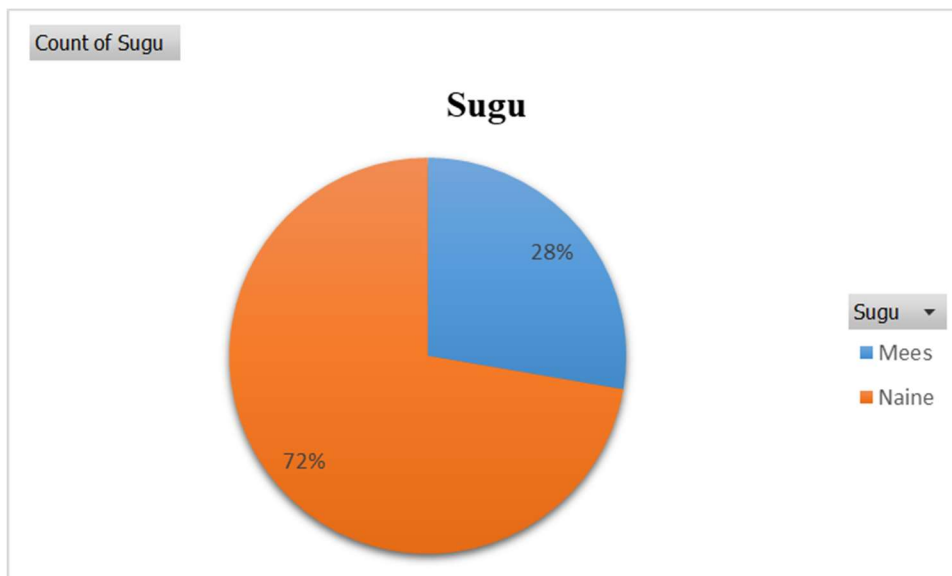
2. SAAREMAA GÜMNAASIUMIS LÄBI VIIDUD KÜSITLUS

2.1. Koostamine ja läbiviimine

Küsitluse eesmärgiks oli näha kui palju on õpilastel teadlikkust vahetusaastast ja mis neid takistab seda teekonda ette võtmast. Autor koostas antud küsitluse Microsoft Office Forms keskkonnas. Küsitlus viidi läbi Saaremaa Gümnaasiumi G1. ja G2. õpilaste seas. Antud küsitlus jõudis õpilasteni läbi Stuudiumi keskkonna 13. detsembril 2023 ning õpilastel oli aega seda täita kuni 20. detsembrini 2023. Ankeet koosnes üheteistkümnest küsimusest. See sisaldas nii valikvastuste variantidega küsimusi kui ka lahtiseid küsimusi, kus sai oma arvamust avaldada ning vastust täpsustada. Vastuseid küsimustikule saadi 83. Selline uurimismeetod ja küsimustik sai koostatud, kuna see on kõige efektiivsem viis sellist teemat uurida nii suure valimi puhul.

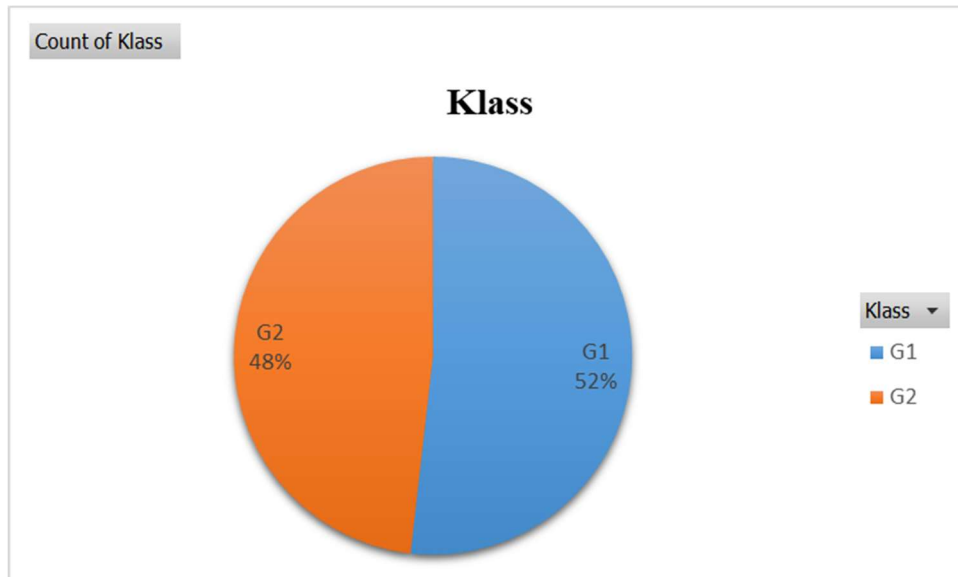
2.2. Tulemused

Küsimustikule kokku vastas 83 õpilast, kõige rohkem vastanuid oli naissoost. Joonisel 1 on näha, et naissoost vastanuid oli 72% ning meessoost 28%.

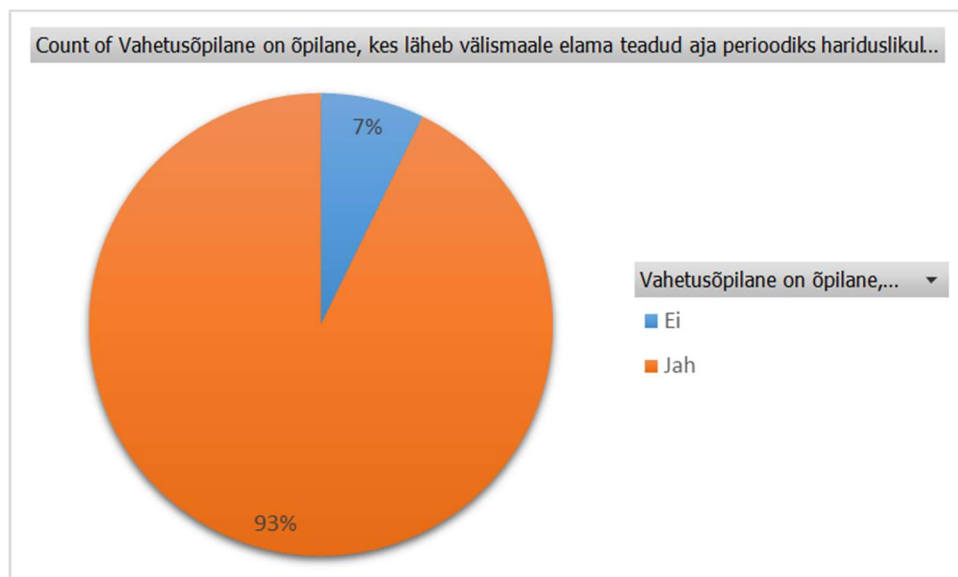
Joonis 1. Vastajate sooline osakaal (autori koostatud)

Vastanuid lendudest oli üsna võrdselt. Joonisel 2 on näha, et kõige rohkem vastanuid oli G1 lennust 48% ja kõige vähem G2 lennust 52%.

Joonis 2. Lendude osakaal (autori koostatud)

Järgnev küsimus oli, kas teie olete kuulnud vahetusaasta võimalustest. 93% õpilastest vastas jah ning 7% õpilastest vastas ei. Joonisel 3 on näha vastuseid.

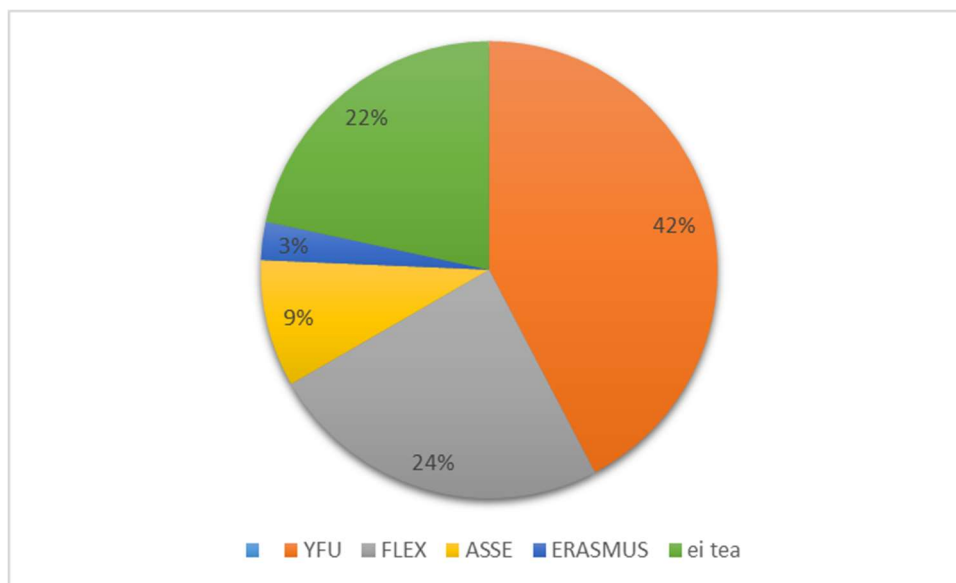
Joonis 3. Teadlikus vahetusaasta võimalustest (autori koostatud)

Küsimus, mis te arvate, miks on vahetusaasta õpilasele kasulik, oli ilma valikvastusteta ja vastanutele anti võimalus oma arvamust avaldada. Vastuseid küsimusele tuli palju erinevaid.

Kõige sarnasemad ja levinumad vastused olid:

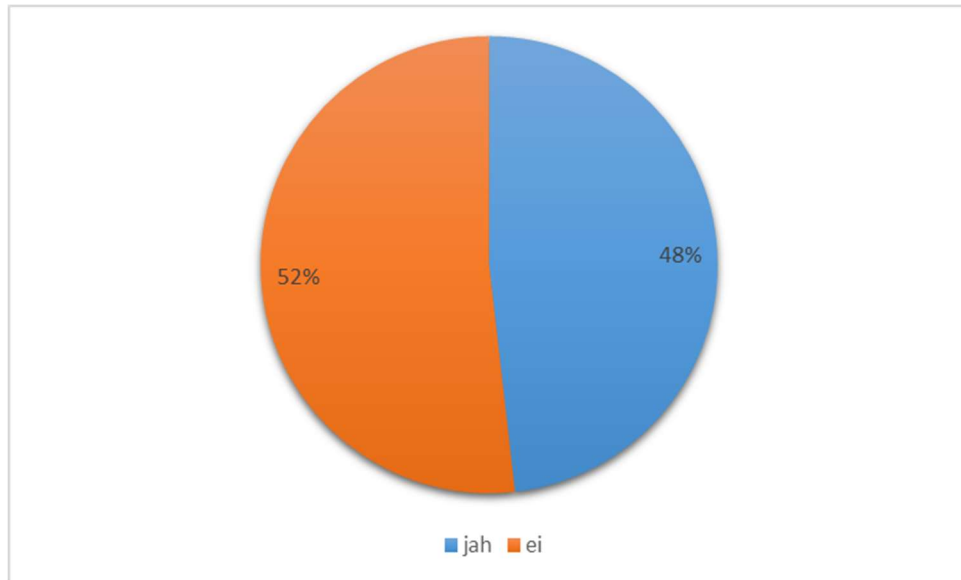
- „Silmaring avardub“
- „Uued kogemused“
- „Õpib uut kultuuri tundma“
- „Keele arendamine“
- „Iseseisvumine“
- „Uued sõbrad ja tutvused“
- „Annab enesekindlust ja julgust“

Järgnevale valikvastusega küsimusele, millistest vahetusõpilase organisatsioonidest olete kuulnud. Vastas 42% ehk peaaegu pool (näha joonisel 4) YFU, 24% FLEX, 9% ASSE, 3% Erasmus ning 22 % pole ühestki organisatsioonist kuulnudki.

Joonis 4. Vahetusõpilase organisatsioonid (autori koostatud)

Küsimusele, kas olete mõelnud vahetusaastale minna, vastas 52% vastanute seast, et ei ole vahetusaastale minemise peale mõelnud, 48% vastas, et on mõelnud vahetusaastale minna (joonis 5).

Joonis 5. Huvi vahetusaasta vastu (autori koostatud)

Küsimusele, kas olete mõelnud vahetusaastale minna, jah-vastanutel paluti järgnevas küsimuses põhjendada, miks nad on otsustanud seda teha.

Levinumad vastused olid:

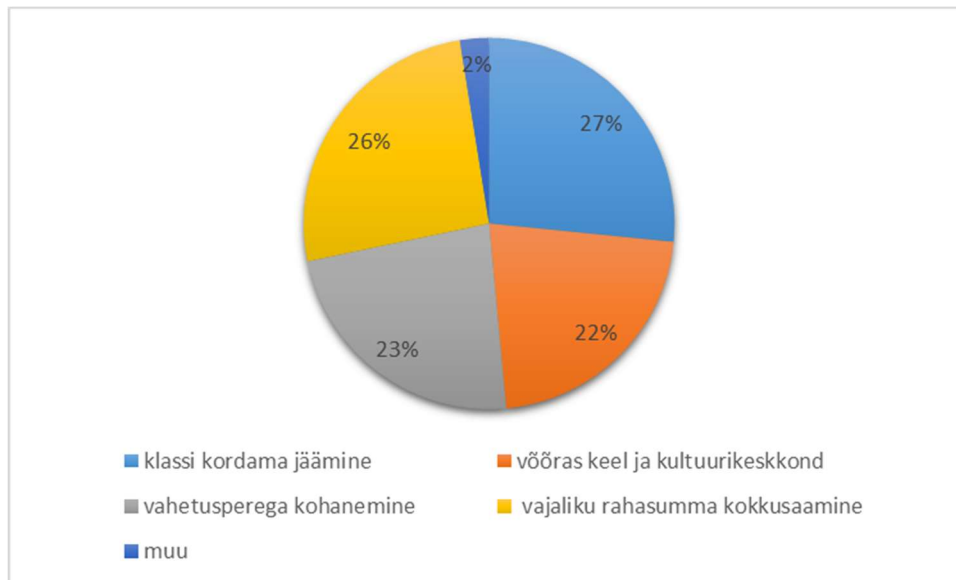
- „Tundub huvitav ja äge“
- „Uusi kogemusi saada“
- „Tutvuda kultuuridega“
- „Keelt õppida“
- „Rahvusvahelised tutvused“

Küsimusele, ei vastanutel paluti samuti järgnevas küsimuses põhjendada, miks nad on otsustanud seda mitte teha.

Levinumad vastused olid:

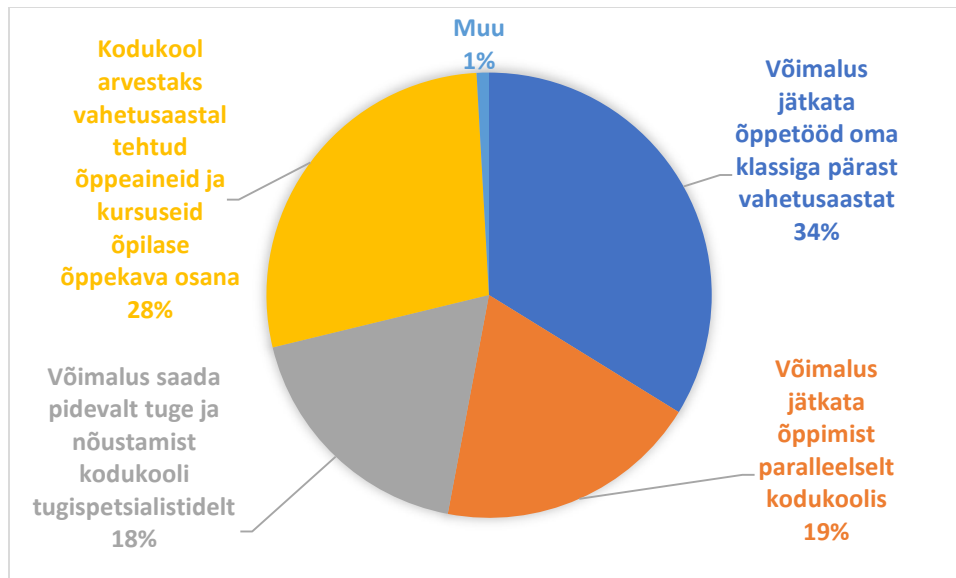
- „Hirm võõra keskkonna ees“
- „Koduigatsus“
- „Liiga kallis“
- „Vanemad ei poolda“
- „Klassi kordama jäämine“
- „Keele oskamatus“

Järgmise küsimusega uuriti, mis on nende arvates suurimateks takistusteks, miks õpilased vahetusaastale ei lähe. Küsimuses sai valida mitu valikvastust ning vastused on üsna võrdselt jagunenud. Kõige rohkem 27% vastati, klassi kordama jäämine. 26% vastati, vajaliku raha kokku saamine, 23% vahetusperega kohanemine, 22% võõras keel ja kultuurikeskkond ning 2% muu. Vastuses muu toodi välja näiteks koduigatsuse tekkimine ning julgus ja tahtevõime (Joonis 6).

Joonis 6. Vahetusaastaga seotud takistused (autori koostatud)

Küsimusele, kuidas saaks kool õpilaste hirme vähendada, oli õpilastele antud valikvastused (joonis 7). Kõige rohkem (34%) valisid õpilased vastuseks, võimalus jätkata õppetööd oma klassiga pärast vahetusaastat. 28% vastati kodukool arvestaks vahetusaastal tehtud õppeaineid ja kursuseid, 19% võimalus jätkata õppetööd paralleelselt kodukoolis, 18% võimalus saada tuge ja nõustamist kodukooli tugispetsialistidelt ja 1% muu. Muu all toodi välja rahaline tugi kooli poolt.

Joonis 7. Hirmude vähendamine (autori koostatud)

Viimase küsimusena küsiti õpilastelt, kes ja kuidas saaks veel aidata vahetusaastale minekut. Küsimus oli ilma valikvastusteta, vastanutele anti võimalus oma arvamust avaldada.

Levinumad vastused olid:

- „Pereliikmed ja sõbrad“
- „Toetused ja sponsorid“
- „Riik või muu organisatsioon“
- „Stipendium“

Nendest vastusest saame järeldada, et õpilasi aitaks vahetusaasta teekonda ette võtta see, kui nende perekond ja sõbrad toetavad neid, oleks olemas rahaline toetus ning riik või muu organisatsioon toetaks neid rahaliselt. Vahetusõpilase organisatsioonid tegelikult juba pakuvad stipendiume, kuid neid ei jagu kõigile. Samuti enamus vahetusõpilasi otsivad ise toetajaid kirja helistamise teel või jagades abipalvet sotsiaalmeedias.

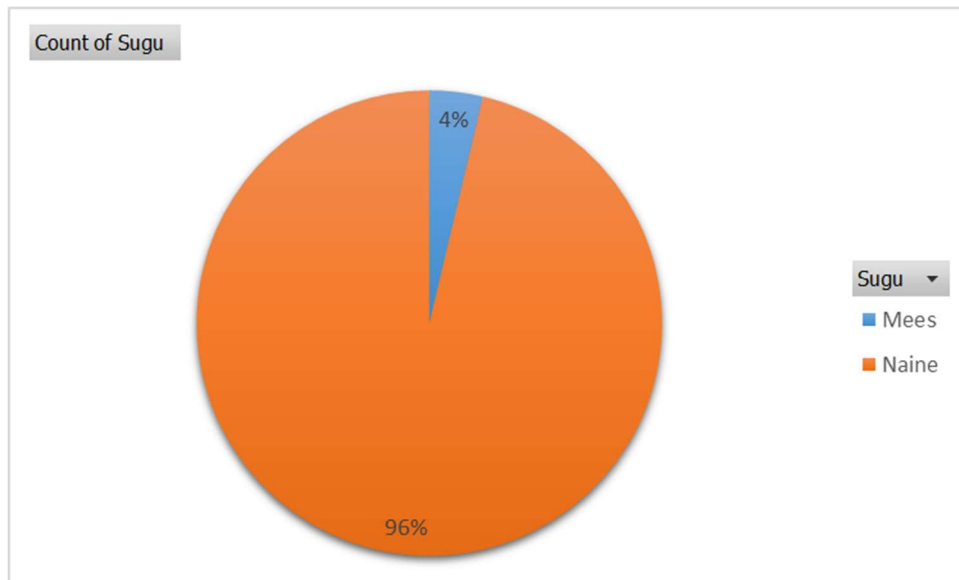
3. YFU VAHETUSÕPILASTE SEAS LÄBI VIIDUD KÜSITLUS

3.1. Koostamine ja läbiviimine

Küsitluse eesmärgiks oli näha, mis hirmud olid YFU vahetusõpilastel enne vahetusaastat, vahetusaasta ajal ja pärast vahetusaastat. Samuti, kas hirmud muutusid ning osutusid tõeks. Küsitlus koostati Microsoft Office forms keskkonnas. Antud küsitlus viidi läbi YFU vahetusõpilaste seas, kes on juba vahetusaastal käinud. Küsitlus jõudis vastanutele läbi *Facebook* keskkonna 12. detsembril 2023 ning seda oli aega täita kuni 20. detsembrini 2023. Ankeedis oli 15 küsimust. See sisaldas nii valikvastuste variantidega küsimusi kui ka lahtiseid küsimusi, kus sai oma arvamust avaldada. Vastuseid küsimustikule saadi 27.

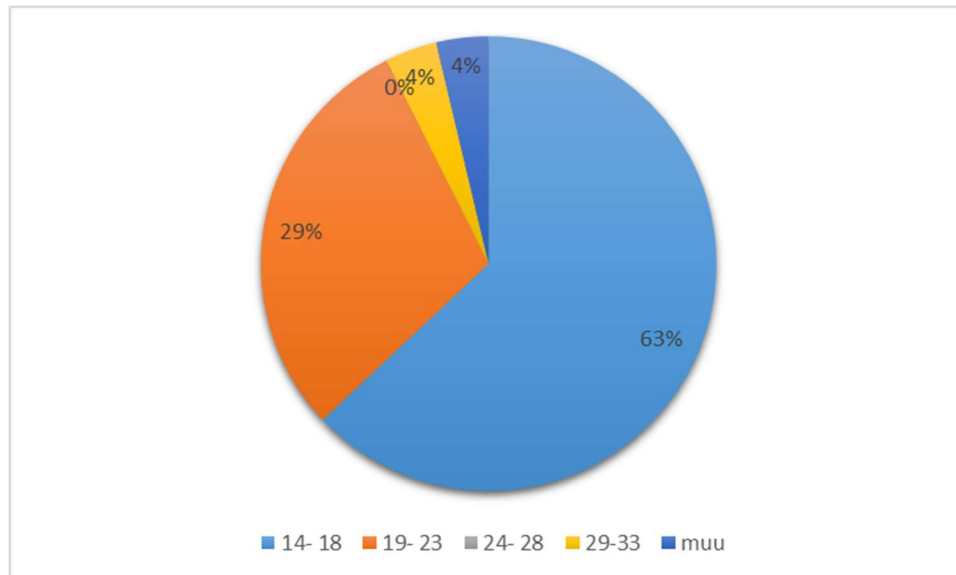
3.2. Tulemused

Küsimustikule vastas kokku 27 õpilast, nendest 96% naissoost ja 4% meessoost (joonis 8).

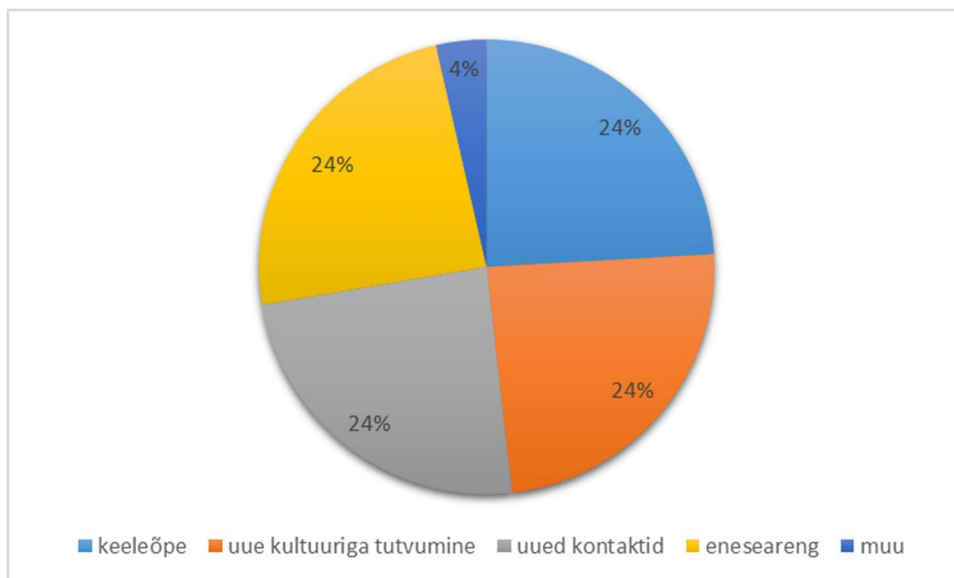
Joonis 8. Vastajate sooline osakaal (autori koostatud)

Vastanuid oli kõige rohkem vanustest 14- 18 (63%). Millest saame teha järelduse, et enamus vastanuid oli üsna hiljuti vahetusaastalt naasnud, kuna vahetusaasta piir ongi 14-18 eluaastat. 29% vastanutest olid 19- 23 aastat vanad (joonis 9).

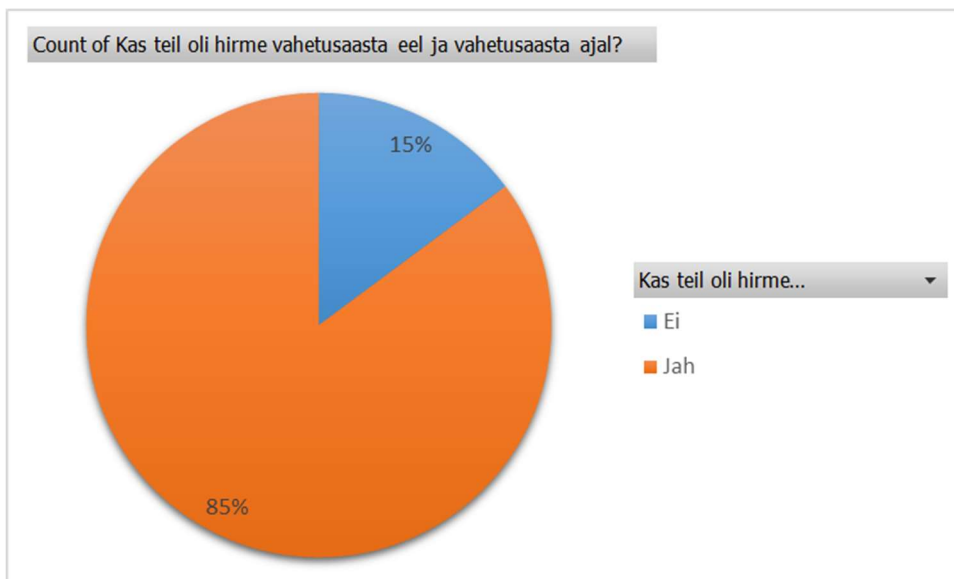
Joonis 9. Vastanute vanuseline osakaal (autori koostaud)

Esimese küsimusena küsiti, miks on vahetusaasta kasulik. Vastajad said valida mitu erinevat vastuse varianti. Kõiki valikuid valiti võrdselt (24%) ning valikut muu valis 4%. Vastuse variandid olid: keeleõpe, uue kultuuriga tutvumine, uued kontaktid ja eneseareng. Muu all toodi välja veel laiem maailmatunnetus detailide ja isiklik kogemuse toel, maailmapildi avardamine, sallivus ja mõistmaks, kui hea on meil Eestis (Joonis 10).

Joonis 10. Vahetusaasta kasulikkus (autori koostatud)

Järgmise küsimusega uuriti, kas vastajatel oli hirme vahetusaasta eel ja vältel. Vastajatest 85% vastas jah ning 15% vastajatest vastas ei (Joonis 11).

Joonis 11. Hirmud vahetusaasta eel ja ajal (autori koostatud)

Küsimusele, kas teil oli hirme enne vahetusaastat ja vahetusaasta vältel, jah-vastanutelt uuriti täpsemalt, mis olid nende hirmud enne vahetusaastat.

Levinumad vastused olid:

- „Perega sobimine“
- „Keele selgeks saamine“
- „Sõprade leidmine“
- „Koduigatsus“
- „Probleemidega toimetulemine“
- „Kohanemine“

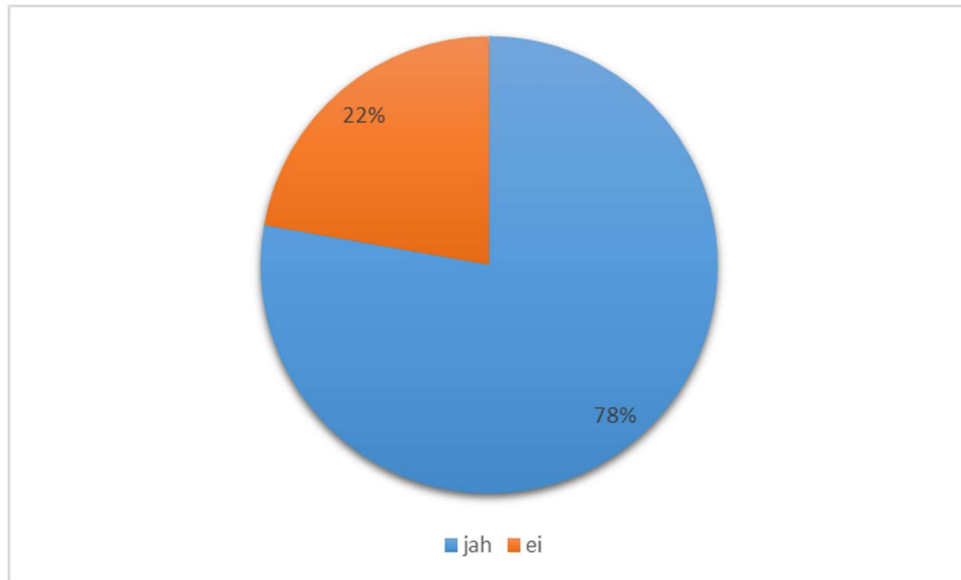
Enamik hirmudest on seotud kohanemisega, kuna vahetusõpilane läheb siiski võõrasse keskkonda ja võõraste inimeste sekka, seetõttu on see ka igati arusaadav. Samuti ei ole vahetusõpilasel uues riigis sõpru ja vahetusaastal tuleb ka ette probleeme, mida tuleb lahendada. Enamik vahetusõpilasi läheb uude keskkonda ka vähese keeleoskusega, mida nad alles hakkavad praktiseerima ja sellest tulenevalt lõpuks rääkima.

Samuti uuriti, mis olid hirmudeks vahetusaasta ajal.

Levinumad vastused sellele küsimusele olid:

- „Ei jõua kõike näha ja teha“
- „Eesti sõbrad kaovad“
- „Suhted lähedastega on muutunud“
- „Vahetusperega mitte läbi saamine“
- „Turvalisus“
- „Sõprade leidmine“
- „Keele õpe“

Küsimusele, kas hirmud muutusid vahetusaasta jooksul, said vastajad valida ei- ja jah- vastuse variantide vahel. 78% ehk enamus vastas jah ning 22% vastas ei. Kuna vahetusaasta kestab nii kaua, siis on täitsa normaalne, et selle aja jooksul vanad hirmud taanduvad ning tekivad uued hirmud.

Joonis 12. Hirmude muutumine vahetusaasta jooksul (autori koostatud)

Järgnevalt uuriti, kuidas hirmud muutusid või ei muutunud. Küsimus oli ilma vastusevariantideta, vastajad said oma arvamust avaldada.

Levinumad vastused oli:

- „Kadusid ära“
- „Mõistmine, et see on kõigest üks aasta“
- „Keele ära õppimine ja sõprade leidmine“
- „Keskkonnaga ära harjumine“
- „Leebusid“
- „Uued hirmud“

Järgmise küsimusega uuriti täpsemalt hirme, mis tõeks ei osutunud. Vastajad said oma vastuse ise lisada.

Levinumad vastused:

- „Mitte ükski“
- „Ei juhtunud katastroofe või õnnetusi“
- „Paljaks varastamine“
- „Head suhted vahetusperega ja sõpradega“
- „Raske sulanduda kultuuri“

- „Keelt ei saa selgeks“
- „Koduigatsus“

Eriti võiks nendest vastusest välja tuua selle, et mõnel õpilasel ei läinud ükski hirm täide. Samuti seda, et enamalt jaolt oma vahetusperedega hästi läbi, koduigatsust ei tekkinud kordagi ning keel saadi selgeks. Kuid see ei olnud kõigil nii, järgmises küsimuses tulid välja ka hirmud, mis tõeks osutusid.

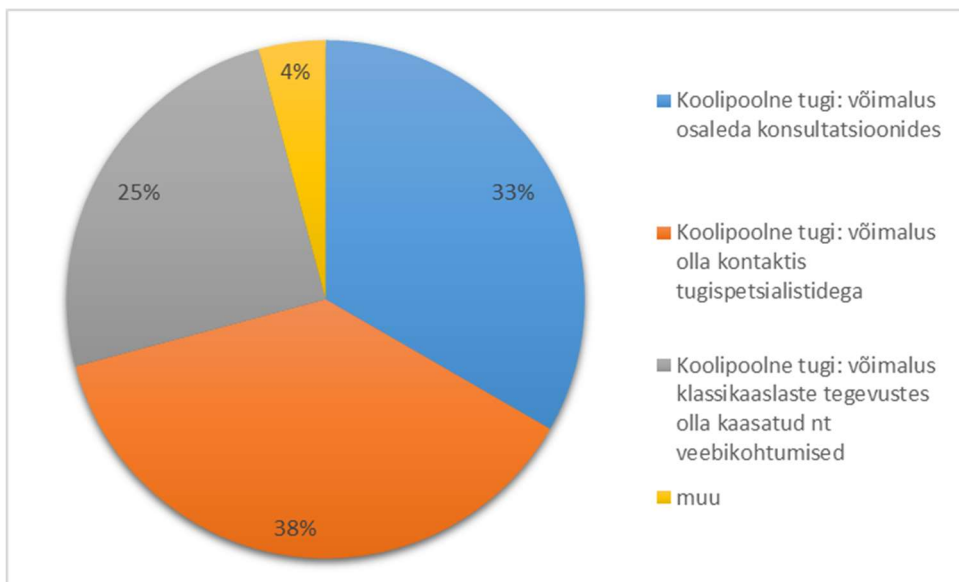
Samuti uuriti ka spetsiifilisemalt hirme, mis osutusid tõeks. Selleks oli ka lahtine küsimus, kus vastajad said oma kogemusest kirjutada.

Levinumad vastused olid:

- „Vahetusperega mitte läbisaamine“
- „Ei leidnud sõpru“
- „Suhete muutumine lähedastega“
- „Koduigatsus“
- „Keele selgeks saamine“

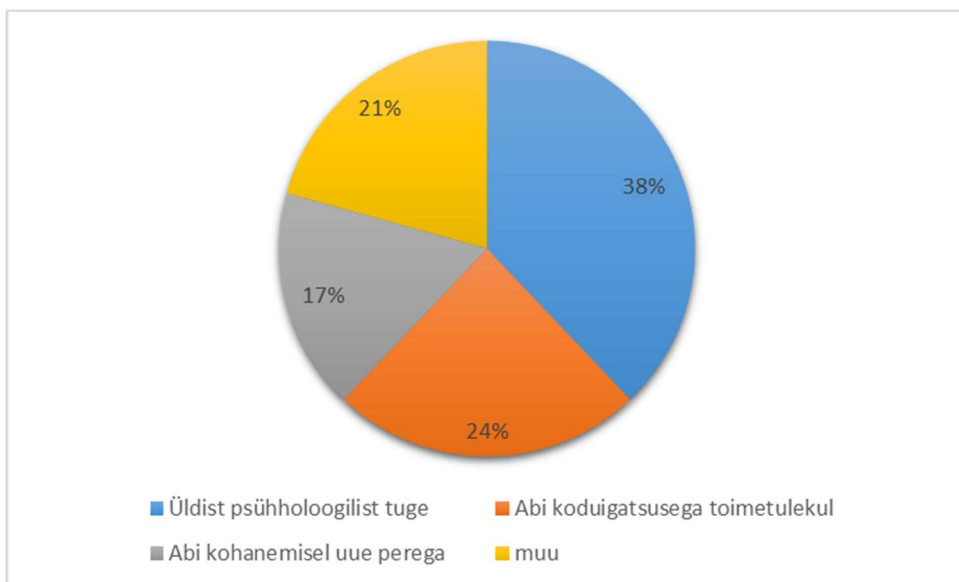
Sellest saame järeldada seda, et paljud hirmud, mis eelmises küsimuses tõeks ei osutunud, osutusid siiski mõnedel vahetusõpilastel tõeks. Probleeme esineb vahetusperelega, keele selgeks saamisega, sõprade leidmisega, koduigatsusega ja samuti sellega, et suhted koduste lähedastega muutuvad.

Järgmisena uuriti, mis saaks õpilase hirme seoses vahetusaastaga vähendada ning küsimus oli valikvastustega. 38% ehk kõige rohkem vastas, et kooli saaks aidata, nt pakkudes võimalust olla kontaktis tugispetsialistidega, 33% vastas, et kool saaks aidata pakkudes võimalust osaleda konsultatsioonides, 25% vastas, et kool saab aidata sellega, kui õpilast, kes on välismaal kaasata Eesti klassikaaslaste tegevustesse, nt veebikohtumised ning 4% vastas muu. Muu all toodi välja, et hirme saaks vähendada sellega, kui õpilastel oleks võimalus kellegi kogenuga rääkida ning samuti oodatakse rohkem tuge vahetusperelt, täpsemalt seda ei selgitatud küll.

Joonis 13. Hirmude vähendamine (autori koostatud)

Järgnevalt uuriti endistelt vahetusõpilastelt, milles nad enim tuge vajasisid. Küsimus oli samuti vastusevariantidega. Kõige rohkem, 38% vastas psühholoogilist tuge, 24% vastas abi koduigatsusega toimetulekul, 21% vastas muu ning 17% abi kohanemisega uue perega. Muu all toodi välja, et tuge ei vajatud ja piisas julgustavatest sõnadest pere poolt ning said ise hakkama.

Joonis 14. Vajadus toeks (autori koostatud)

KOKKUVÕTE

Käesolev uurimistöö käsitleb levinud hirme Saaremaa Gümnaasiumi õpilaste seas seoses vahetusaastaga ja nende teadlikkust vahetusaastast. Samuti käsitletakse uurimistöös eelnevalt YFU- ga vahetusaastal käinute hirme enne vahetusaastat, selle vältel ja pärast vahetusaastat ning seda, kas need hirmud osutusid tõeks. Uurimistöö koosneb kolmest peatükist.

Esimeses peatükis, referatiivses osas toodi välja erinevad mõisted, mis on seotud antud teemaga. Autor uuris, mis on üldiselt vahetusaasta, Youth for Understanding, mida vahetusaasta annab ning mis hirmud sellega seonduvad. Referatiivses osas tuli välja, et vahetusaastal käinud õpilased on tolerantsemad välismaalaste suhtes ning kõige levinum takistus ja hirm on klassi kordama jäämine.

Teises peatükis analüüsis autor Saaremaa Gümnaasiumi G1 ja G2 lendude seas läbi viidud ankeetküsitluse tulemusi. Selle küsimustikuga uuriti täpsemalt, kui palju õpilased vahetusaastast üleüldiselt teavad, mis neid takistab, kuidas kool saaks aidata seda teekonda ette võtta ja kes, kuidas veel saaks aidata. Vastanuid küsimustikule oli 84 ja küsimustiku tulemused kinnitasid autori hüpoteesi. Autori hüpotees oli, et õpilaste hirmud võivad olla seotus suurte summadega, üksinda välisriigis elamisega, koduigatsusega ja aasta vahele jätmisega. Küsitlusest tulidki välja täpselt need vastused ning lisaks veel halb keeleoskus ja vanemad ei poolda ega toeta neid. Õpilased tõid välja, et hirme aitaks vähendada suurem rahaline toetus, tugi pere poolt ja sõpradelt ning võimalus klassi mitte korrata.

Kolmandas peatükis analüüsis autor YFU- s eelnevate vahetusõpilaste seas läbi viidud ankeetküsitluse vastuseid. YFU eelnevate vahetusõpilaste käest uuriti: miks vahetusaasta kasulik on, kas ja milliseid hirme neil oli enne, vältel ja pärast vahetusaastat, kuidas hirmud muutusid, millised hirmud tõeks osutusid ning millist tuge nad vajasid. Vastanuid küsimustikule oli 27 ja tulemused kinnitasid autori hüpoteesi. Autori hüpotees oli, et teatud hirmud osutusid vahetusaastal tõeks. Tõepoolest küsimustikust tuligi välja, et hirmud on järgmised: koduigatsus, perega mitteläbisaamine, keeleprobleemid, sõprade mitteleidmine osutusid mõnedel vahetusõpilastel tõeks. Kuid mitte kõigil, kuna oli ka vastuseid, et ükski hirm ei osutunud tõeks ning küsimuses,

mis hirmud tõeks ei osutunud, siis toodi välja samad vastused. Vahetusõpilased tõid välja, et enim vajasisid nad üldist psühholoogilist tuge (38%), abi koduigatsusega toimetulekul (24%) samuti abi kohanemisel uue perega (17%).

Üldiselt sai autor oma hüpoteesidele kinnituse. Hirme seoses vahetusaastaga on palju Saaremaa Gümnaasiumi õpilaste seas. Samuti esines erinevaid hirme YFU vahetusõpilastel enne, vahetusaasta vältel ja pärast seda ning aasta jooksul need muutusid. Edasi saaks seda tööd arendada uurides täpsemalt, kuidas koolid on tulnud vahetusõpilastele vastu ning mis võimalused oleksid koolil, riigil ja erinevatel vahetusõpilaste organisatsioonidel veel õpilastele vastu tulla. Samuti jagades rohkem laiemalt kogemuslugusid vahetusaastast.

SUMMARY

This research delves into the prevalent fears among students at Saaremaa Upper Secondary School regarding exchange years and their awareness of such opportunities. Additionally, it examines the fears of former exchange students with YFU (Youth for Understanding) before, during, and after their exchange years, and whether these fears materialized. The study is divided into three chapters.

In the first chapter, the author explores the general idea of an exchange year, Youth for Understanding, the benefits of such programs, and the associated fears. It is revealed that students who have experienced exchange years tend to exhibit greater tolerance towards foreigners, with the fear of repeating a grade being the most common obstacle.

The second chapter analyzes the results of a survey conducted among students from two cohorts at Saaremaa Upper Secondary School. This survey aimed to gauge students' overall understanding of exchange years, identify perceived obstacles, assess how the school could support them in undertaking such journeys, and determine other sources of support. With 84 respondents, the survey results confirmed the author's hypothesis, indicating that students' fears often revolve around financial concerns, loneliness in a foreign country, homesickness, and academic setbacks. Suggestions from students included increased financial support, support from family and friends, and flexibility regarding grade repetition.

In the third chapter, the author examines responses from former exchange students with YFU. They were questioned about the benefits of their exchange year, their fears before, during, and after the experience, how these fears evolved, which fears were realized, and what kind of support they required. With 27 respondents, the findings supported the author's hypothesis, revealing that certain fears did come true for some exchange students, such as homesickness and language difficulties. However, not all fears materialized, with some students reporting that none of their concerns became a reality. The most requested forms of support included psychological assistance, help with homesickness, and support in adapting to a new family.

In conclusion, the study confirms the existence of fears among Saaremaa Upper Secondary School students regarding exchange years. It also highlights the varied fears experienced by former exchange students with YFU and how these fears changed over time. Further exploration could focus on how schools and other organizations can better support exchange students in their journeys.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Avasta maailma. (2007/2008). *YFU 15 aastane!!!!*, p. 12. Retrieved oktoober 25, 2023
- Brunner, S. (2016, January). *Impact compendium on youth exchange*. Retrieved Oktoober 23, 2023, from intermundo: <https://www.intermundo.ch/Wirkungskompendium-Englisch.pdf>
- CIEE. (n.d.). Retrieved Jaanuar 26, 2023, from CIEE: <https://www.ciee.org/go-abroad/college-study-abroad/blog/what-are-advantages-and-disadvantages-studying-abroad>
- European Commission. (2014, september 22). Retrieved oktoober 23, 2023, from European Commission: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_14_1025
- Kaisa Lepjõe. (n.d.). Retrieved Jaanuar 25, 2023, from Kaisa tegemised: <https://kaisategemised.ee/kuidas-yfu-vahetusopilasena-argentinasse-minek-mind-muutis/>
- Lageda, K. (2006/2007). Mida see vahetusaasta mulle andis? *Avasta Maailma*, 5.
- Lepajõe, K. (2013, oktoober 29). *Kaisa Argentiinas*. Retrieved Oktoober 23, 2023, from Kaisa Argentiinas: <https://kaisa-argentiinas.blogspot.com/2013/10/>
- Organisatsioonist. (n.d.). Retrieved Oktoober 23, 2023, from YFU EESTI: <https://www.yfu.ee/yfu/organisatsioonist/>
- Student exchange program. (n.d.). Retrieved Oktoober 23, 2023, from Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Student_exchange_program
- Teeviit. (2022, veebruar 27). Retrieved Oktoober 23, 2023, from Teeviit: <https://www.teeviit.ee/heleni-vahetusaasta/>
- Tuulik, D. (2018). *yfu.ee*.
- What is a high school exchange? (n.d.). Retrieved Oktoober 23, 2023, from MyEducation: <https://myeducationuk.co.uk/high-school/>
- YFU EESTI. (n.d.). Retrieved Oktoober 23, 2023, from YFU EESTI: <https://www.yfu.ee/vahetusaasta-plussid-ja-miinused/>